

ОБЩИНСКИ Вестникъ Велико Търново

Абонаментъ:

За общини и редакции въ замѣна
За учреждения и частни лица за
година 50 лв.
За $\frac{1}{2}$ година 30 лв.

Такси за обявления:

1. Прист., общ. и държ. 50 ст. на дума.
2. Частни лица . . . 1 лв. на дума.
3. За хроникване . . . 5 лв. на редъ.
4. Венчални и годечни . . . 50 лева.
5. Извест. за благотв. цели безплатно.

:: Официално издание. Излиза на 1. и 15. всѣки месецъ. ::

Люб. Владикинъ -- София.

Лобната скала и Балдуиновата кула.

Северо-източната стена на „Царевецъ“, която е издългия и почти правъ катетъ на огромния триъгълникъ, гледа къмъ камения вѣнецъ на „Къзхисаръ“ и бди надъ живописния Арбанаски проходъ. Янтра широко се разлива въ подножието, и на двата остри жгли круто завива почти въ противоположна посока. Точно върху крайцеца на тѣзи жгли стоятъ два страховити паметници на средневѣковното правосъдие: Лобната скала и Балдуиновата кула — Търновскитѣ Ponte dei sospiri.

Гледана отдолу Лобната скала прилича на змѣйска шия: исполинскиятъ драконъ е издигналъ глава право нагоре, плоската му крокодилска челюсть е затворена и издадена напредъ, темето му ронено като продълговата площадка, а невидимитѣ каменни очички сѣкашъ сж се загледали нейде къмъ Арбанаския проходъ. И въ този мигъ молния е вкаменила чудовището.

Стяпватъ на змѣйския лобъ и предпазливо надничамъ: стотина метра дълбочина и Янтра. Сега рѣката тече малко отъ страна, но преди петъ вѣка, когато наоколо сж тъмнѣли девствени гори, водитѣ сж били високи, талазитѣ сж плискали въ подножието и хвърлената жертва е политала къмъ сигурна смъртъ.

Кой не се е изкачвалъ на по-високи върхове и не е надничалъ въ по-дълбоки пропасти. Но тукъ трѣпки побиватъ странника, обхваща го незнаенъ страхъ и той се дърпа назадъ, сѣкашъ каменния драконъ внезапно ще разтърси глава и ще го хвърли въ бездната. — Защото ужасътъ на всички жертви като че витае надъ тази скала и пронизва сърцето. А нѣкои дори видѣли човѣшки дѣнки да облитатъ наоколо и да ридаятъ тихо, както вѣтрътъ ридаетъ зиме въ куминитѣ. Мѣркалъ

се бѣлобладъ старецъ съ расо, развѣто като крила на прилепъ; нѣкакъвъ едъръ мжжъ съ боярския дреха и отрѣзана ржка, защото дигналъ предателски мечъ срещу своя царъ: обикновени стражиподкупници съ мѣхъ тежко злато на шията; мѣркали се красиви като херувими пажове, съ нѣжни юношески гласове и устни горящи като жива рана, защото царица тайно е смукала медъ отъ тѣхъ. — Боже, колко страшни тайни, колко въздишки и последни молби сж скрити въ този камѣкъ на смъртъта! Страшно е да се дойде тукъ въ тъмна нощъ срещу задушница, когато душитѣ търсятъ последната си въздишка и дирятъ кому да разкажатъ земнитѣ си разочарования и всевѣчната си мжка въ другия свѣтъ, защото нашето изнежено сърдце не би издържало толкова страдание — тогава всичко е било богатырско: и властелюбие, и любовъ, и мѣсть.

Отъ тази скала царскиятъ синъ Светославъ Тертеръ заповѣдалъ да хвърлятъ патриарха Йоакима III, защото подозиралъ, че е привърженикъ на татарския узурпаторъ. Дали наистина е било това? Могълъ ли е православниятъ пастиръ да бже преданъ на поганеца Чоки, или нѣкакво боярско съперничество, нѣкакъвъ неуспѣлъ заговоръ му е спечелилъ такава недостойна смъртъ? Не зная, но страшна буря тогава е свирила надъ Царевецъ и Трапезица. Следъ Ивайло бляритѣ избрали нова династия, но татаритѣ вече тропали на българскитѣ врати и царътъ далъ дѣщеря си за жена на татарския принцъ. Но жертвата не помогнала и васала Смилецъ заелъ българския тронъ по благоволение на Ногай. Светославъ скроява хитъръ планъ: Заема Търново съ помощта на Чоки, сваля угодника Смилецъ и поставя на трона

татарския си зетъ. И когато чужденецът пирувалъ въ свѣтлитъ Асѣнови палати, пиянъ отъ вино и луда куманска любовъ, князь Светославъ печелилъ сърдцата на боляри и воеводи. Една нощъ пияниятъ татаринъ билъ повиканъ на тайна среща. Но вмѣсто сладостна изненада, два чифта яки ржце го сграбчили и хвърлили въ Балдуиновата кула. Евреи сж му прислужвали въ тъмницата и една нощъ го одушили по царска заповѣдъ. Главата му била изпратена на всесилнитъ до вчера татари и България била спасена.

Тази буря прелиташе презъ душата ми, когато самотенъ вървѣхъ по слънчевата алея отъ Лобната скала къмъ Балдуиновата кула и не можехъ да си представя тънката политичностъ, необикновеното хладнокръвие и безмѣрната решителностъ на този български принцъ — една рѣдка фигура въ свѣтовната история, почти забравена отъ едно поколение, не знаещо да цени своя националенъ гений.

Докато Лобната скала напомня кървави политически и дворцови драми на една феодална епоха, която отслабва централната властъ и подкопава държавата, Балдуиновата кула извиква въ душата на българина най-гордия споменъ на Второто царство: Калоянъ и Балдуинъ.

Величествена е била тази кула кацнала върху каменния носъ на Царевецъ като вѣренъ и могъщъ стражъ. Тя е красива и днесъ когато се гледа отъ брѣга на Янтра при „Турския мостъ“; отвесни каменни стени, препасани съ три зелени пояса отъ бедна растителностъ; на фона „Къзъ-хисаръ“, а въ подножието се разлива рѣката, като опънатъ лжкъ владена въ акропола и тъй широка, че гледана отъ едно избрано мѣсто, прилича на езеро и Царевецъ съ кулата — на огроменъ воденъ замъкъ.

Самата кула е срутена отъ землетресението въ 1913 г. и отъ надстройката стърчатъ само две отломени стени. Преди това тя е била доста висока, четвъртита и съ тежкъ първобитенъ покривъ. Служила е за барутенъ складъ. Не знамъ, дали трѣбва много да съжеляваме, защото едва ли тази надстройка е била сжщата Калоянова кула. Най-ценното за насъ стои и днесъ — основитъ, които сж връстници на Асеновци. Гледани отъ долу, отъ къмъ „Френкъ-хисаръ“, тѣ личатъ ясно. Тѣ сж извити въ полукръгъ и представляватъ една система отъ кули и укрепления. Казватъ, че тукъ е имало подземна стълба, която водила до единъ скритъ кладенецъ при Янтра. Който вѣрва, би могълъ и днесъ да открие нѣщо като следи отъ стѣпала. Тукъ е била и петата порта на крепостта, оная фатална врата, която царедворскиятъ еврейнъ сайно отворилъ на турцитъ и предалъ града.

Покачвамъ се на полусрутения зидъ и сѣдамъ да поблѣнувамъ за великото минало, когато ликуващиятъ Търновъ е посрещалъ Калояна и народътъ се е трупалъ да види пленения императоръ Балдуинъ и неговитъ рицари и едритъ имъ оковани коне, по чийто сребърни брони сж играли розовитъ петна на залѣзващото слънце. Камбанитъ сж биели; ликувала е тѣлпата; върху пращнитъ войници се сипели цвѣта като дѣждъ, защото въ майски день на 1205 г. царътъ е слѣзълъ въ столицата си като римски триумфаторъ. Въ широката тронна зала е имало пиръ. И Балдуинъ е билъ доведенъ тамъ, въ единъ кжтъ съ своитъ графове и барони, съ наведени глави. Сияели всички лица, упоени отъ слава и вино. Само царицата е седѣла мълчалива и нейнитъ черни като измѣната очи често пронизвали благороднитъ пленици... Балдуинъ си отдѣхналъ облекченъ, когато късно следъ полунощъ стражитъ го отвели накрай крепостта и го хвърлили въ кулата — отдѣхналъ си отъ позора, отъ погледитъ на победителитъ-варвари. Колко дни или месеци е прекаралъ тукъ пленения императоръ? Какъ е живѣлъ — дали е билъ забравенъ затворникъ, дали знатни люде сж го посещавали въ тъмницата, викали сж го въ палата, или въ нѣкоя скрита стая на доверенъ болярски домъ? Тъмна тайна покрива края на неговия животъ. „Императоръ Балдуинъ умре пленникъ у Калояна“, бележи латинскиятъ маршалъ Ville-Hardouin и това е всичко. Но другъ хронистъ спомня огненитъ погледи, шо е мѣтала ненаситната царица-куманка. Тя е искала да утеши плѣнника съ своитъ прегръдки, но благородниятъ Флангърски графъ ъ отблѣсналъ и намѣрилъ смъртта си отъ нейнитъ интриги. Така твърди Алберихъ-хронистътъ. Но кой знае дали такава е истината. Че кой е могълъ да устои предъ стройната снага на прекрасната мургава като звездна нощъ куманка? Може би царската ревностъ го е хвърлила въ Янтра? Кой знае, кой знае...

Бѣ се свечерило. Скритъ въ развалината шурецъ зашурка меланхолично. Надъ Янтра прелитаха безформени сѣнки и се губѣха въ тъмата на срещния хълмъ. Долу въ малката равнина, покрита съ бедни кжщурки, животътъ бавно заглѣхваше. Заспиваха жалкитъ пришелци въ „Френкъ-Хисаръ“ — нѣкога богато селище на чужденци-търговци: франки, венецианци, добрувачани и евреи.

Когато си трѣгнахъ за дома, Царевецъ бѣ опустѣлъ. И хиляди свѣтулки припламваха надъ развалинитъ, лутаха се като блуждаещи пламъчета, сѣкашъ търсѣха нѣщо...

(Изъ в-къ „Дем. Сговоръ“).

В.-Търновски чада на бурната предосвободителна епоха.

Иванъ Пановъ Семерджиевъ

— Пановчето. —

„Този, който падне въ бой
за свобода, той не умира!..“
Хр. Ботевъ.

Една голѣма по духъ фигура, която е носила на своитѣ крилѣ лелеяната мечта на нещастното българско племе — да се освободи отъ тежкото турско иго — на 25 май (ст. ст.) 1876 г., на мѣстото, дето е сега паметника на обѣсненитѣ въ града, сгърчи впримчено то си въ вжето на вѣковния угнетителъ тѣло и отпустна своята душа за примѣръ на родолюбие.

Иванъ Пановъ е роденъ презъ мѣстото на 1852 год. въ гр. В.-Търново, отъ добри и честни родители — Панъ и Венета. Ималъ четире сестри и единъ братъ. Сестра му Тодорка и братъ му — Христо и до сега сж живи.

Училъ се е 5—6 год. въ родния си градъ, следъ което баща му го прибралъ при себе си да го прави семерджия и ханджия, но той избѣгалъ при даскалъ Тодоръ Н. Шишковъ да се учи.

Виждайки въ лицето на Ивана будна и жадна за творчество душа, баща му наскоро го изпраща въ Одеса (Русия) да следва заедно съ Стефанъ Стамболовъ, Христо Бѣлчевъ и Христати Доневи.

Тамъ той следвалъ въ духовната семинария 6 години.

Следъ завръщането си въ България по Великденъ 1875 год., той билъ вече надъханъ съ революционни идеи и билъ готовъ съ своитѣ знания и умъ да служи на своя угнетенъ народъ. И, понеже въ домътъ на баща му, като ханджия постоянно имали чужди хора, той повече стоялъ у своята омъжена сестра — Тодорка.

Презъ есенъта на сжщата година той станалъ учителъ въ гр. Гор.-Орѣховица.

Тукъ на чело на мѣстния революционенъ комитетъ, ржка за ржка съ Георги Измирлиевъ Македончето и при постоянна връзка съ В.-Търновския Окржженъ революционенъ комитетъ, започва усилена революционна дейность. Съ свои другари възстанници, той подготвилъ една нощъ да нападнатъ турското управление и да взематъ оржжието му, което да раздадатъ на населението. Но, гор.-орѣховчанинъ, недостоеенъ за родътъ си българинъ, ги издава на турската власть, която

започнала единъ следъ другъ да излавя неговитѣ другари.

Иванъ Пановъ и Георги Измирлиевъ дълго се крили, докато най-после по миризмата на тютюня, който пушили, били заловени на единъ тапанъ въ Гор.-Орѣховица.

Докарали ги въ гр. В.-Търново една заранъ съ революционното имъ знаме, на което било написано „свобода или смъртъ“ и ги хвърлили въ затвора.

Сждиитѣ при разглеждането на дѣлото предупреждавали Пановчето да каже кои сж неговитѣ другари, като го увещавали, че ще го простятъ. Но той гордо отговорилъ: „другари ми сж всички българи отъ 7 до 70 години; ние сме възстанали да добиемъ свобода за България“. А, когато билъ хванатъ въ Гор.-Орѣховица, той нахъсалъ всички списъци на революционеритѣ — свои другари и ги нагълталъ, за да не попаднатъ въ турски ръце.

Така той не издалъ никого отъ своитѣ другари.

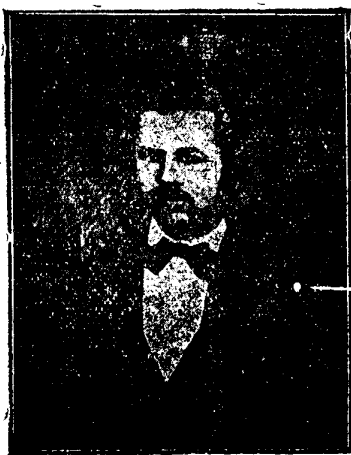
Знамето имъ останало въ зданието на турското управление и следъ идването на руситѣ въ 1877 г. е било дадено на опълченцитѣ.

Съдътъ осждилъ Пановчето на смъртъ чрезъ обѣсване на публично мѣсто. Целъта е била не само да се унищожи този голѣмъ борецъ за свободата ни, но и да се внесе уплаха всрѣдъ българското население. За това въ денътъ на обѣсването, преди то да стане, ученицитѣ отъ турскитѣ училища, начело съ ходжата и учителитѣ си, минали презъ града съ мангунени дъргове на рамо (подобно на пушки), за да внушатъ на българското население, че турскиятъ духъ е силенъ и властътъ съ сила ще потуши всѣки бунтъ, който би целилъ освободението на България.

Минавайки презъ града за бѣсилката, той гордо гледалъ своитѣ съграждани и безъ страхъ се сбогувалъ съ тѣхъ: „сбогомъ, граждани, сбогомъ, братя и сестри. Азъ отивамъ за свободата на милото отечество, за България! Прощавайте! Прощавайте!“ А, въ това време турскитѣ заптиета го биели по главата съ вжето, въ примката на което само следъ нѣколко минути е щѣлъ да увисне.

Къмъ дванадесетъ часа на 28 май (ст. ст.) 1875 г. — пазаренъ петъченъ день, били залюляни на бѣсилката тѣлата на Пановчето и на Даскалъ бачо Киро, отъ с. Бѣла-Черква.

Тжжната картина е разжсвала отъ мжжъ сърцата на добритѣ българи и българки. А гор-

ката майка на *героя*, гледайки своя синъ, не намърилъ покой и следъ смъртта, защото и трупътъ му билъ блъсканъ и плютъ отъ турцитъ, жалостно презъ сълзи нареждала: „Човѣкъ да е дърво, ще изсъхне, да е камъкъ, ще се прѣстне!“

На следния день скжпитѣ тѣла били снети и понесени къмъ църквата „Св. Атанасъ“. Близкитѣ искали да бждатъ внесени въ църквата и извършено опѣло, но турската стража не позволила.

Били погребани на мѣстото, дето е сега паметника въ м. „Св. Атанасъ“.

Въ тѣхна паметъ е издигнатъ и паметника на площада предъ зданието на покойния благодетель Анг Поповъ.

Подъ този паметникъ сж поставени черепитѣ на обсежитѣ на това мѣсто.

Гордиятъ духъ на *Пановчето* днесъ окриля една отъ най-добритѣ въ града ни организация — тази на запаснитѣ подофицери.

Всѣка година женското благотворително дружество „Радостъ“ и Дружеството на Зап. подофицери празнуватъ много тържествено деньтъ на обѣсването.

Гражданството винаги се е отзовавало на тѣзи тържества и винаги изпитва особена признателностъ къмъ тѣй мъченически загиналитѣ за родината.

✓ Канализацията на гр. В.-Търново.

Културата на човѣка, отъ една страна, хигиената, отъ друга — го каратъ да отстранява по възможностъ по-бързо, по скрито и по-безопасно за здравето, всички отпадѣци, които живота дава.

Въ населенитѣ мѣста това се постига чрезъ канализацията, която е една отъ най-важнитѣ технически работи, които влизатъ въ понятието „благоустройство“.

Канализацията въ нашия градъ води своето начало още отъ турско време. Въпреки това, тя нито е достатъчно широка, въ смисълъ да е свързала всички жилища въ града, нито е достатъчно технически пригодена, за да изпълни добръ своето назначение.

Въ старата частъ на града — тази, която по своето разположение доставя необикновено естетическо удоволствие за наблюдателя отвънъ, канализацията е лоша. Каналитѣ сж свършено тѣсни и близки до повърхността, вследствие на което твърде често нечистотиитѣ започватъ да клокочатъ по настилнитѣ на улицитѣ.

Въ крайнитѣ пѣкъ квартали на града, за канализация и дума не може да става, като изключимъ гритѣ нови канала, на Марно-поле и новия кварталъ срещу юнашкото игрище, които се направиха въ последнитѣ 2—3 години.

Два отъ тѣхъ сж първостепенни, а третиятъ — второстепененъ. Единиятъ отъ първитѣ два минава презъ Марно-поле, като започва отъ ул. „Царъ Самуилъ“, върви по бул. „Царъ Борисъ III“ и свършва срещу вратата на трудовото бюро.

Той е дълъгъ 420 линейни метра, дълбокъ е отъ 3 до 4 м. подъ нивото на улицата, има профилъ 1'20/1'35 метра и струва кржгло 513,000 лева. Направенъ е съ огледъ да събере всички води, които идватъ откъмъ ул. „Мария Луиза“. Сжщия изработи презъ 1925 год.

Другиятъ — започва отъ новопостроенитѣ кжщи срѣщу градската градина на Марно поле, минава край площада „На побѣдитѣ“, презъ площада „Царъ Асѣнь II“ по улица „Царъ Калоянъ“ и стигѣ до рѣката при бояджийската фабрика на Хар. Владковъ. Той е дълъгъ 390 линейни метра, дълбокъ е отъ 3 до 4'5 м. подъ повърхността на улицата има профилъ 1/1'15 м. и струва кржгло 425,000 лева. Сжщия се изработи презъ 1926 г.

Третиятъ — започва отъ площада срещу военната градина, минава по бул. „Стамболовъ“, следъ това по ул. „Царъ Петъръ I“ и се втича въ втория надъ бояджийницата на Хар. Владковъ. Той е дълъгъ 340 линейни метра, дълбокъ е 2 метра подъ повърхността на улицата, има профилъ 0'40/0'50 метра и струва около 150,000 лева. Разклонението му, което минава по ул. „Ивайло“ има дължина 65 линейни метра, дълбочина 2'20 м., профилъ 0'40/0'50 м. и струва около 15,000 лева.

Той е правенъ презъ 1926 год. и довършенъ презъ 1927 год.

На канализацията въ старата частъ на града ще се наложи известна корекция при сгжстването на водопроводната мрежа, която обязательно ще минава надъ каналитѣ (тамъ дето става прѣсичане), но тя не ще бжде отъ естество да я направи съвършено годна.

Въ мах. „Св. Троица“, особено по низкитѣ ъ части, къмъ рѣката, каналитѣ текатъ по повърхността. Онова, което се прави чрезъ временната трудова повиностъ е недостатъчно.

Въ мах. „Асѣнова“ съ нѣколко кѣси канали въпроса ще бжде разрешенъ.

Най-сериозенъ, обаче за днесъ е въпроса за канализацията на деретата, отъ които едното минава презъ срѣдата на мах. „Св. Марина“ и слиза до Габровското шосе, а другото иде отъ казармената чешма до военната фурна, събира се съ първото при военната баня и се влива въ рѣката.

Тѣзи дерета носятъ страшни зарази, вследствие голѣмитѣ нечистотии, които влекатъ.

Не по-малко важенъ е и въпроса за канализацията на новия кварталъ при новостроящата се прогимназия „Иларионъ Макриполски“. Тя е наложителна, защото при пороенъ дъждъ откъмъ лагера се спусчатъ буйни пороища, които правятъ

дълбоки изриви, пълният кжжитъ на гражданитъ и ги правятъ неустойчиви, влажни и нехигиенични.

Градския съветъ взе решение да се склучи заемъ за направата на нови канали и поправка на старитъ, но не е намѣренъ още кредитора — най-сериозния днесъ въпросъ.

Ив. Йордановъ Цвѣтковъ.

Изъ близкото минало на градъ В.-Търново.

Рѣдко се срѣща въ историята народъ, къмъ когото съдбата да е била тъй жестока, както къмъ българския. Разположенъ на кръстопѣтя между западъ и изтокъ, той изпитва върху си нашествията било на кръстоносци, било на татари, било на турци. Българи и руси, заселени на източнитъ европейски порти, трѣбва да изразходватъ грамадна частъ отъ своята мощъ противъ нападателитъ отъ Азия, като съ това даватъ възможностъ на европейскитъ народи да развиятъ една висша въ всѣко отношение култура. Като изпълняватъ тази важна роль, българитъ трѣбваше да изпитатъ едно 500 годишно двойно робство, каквото не познаватъ почти никой народъ въ историята. Но при все това, българитъ можаха да запазятъ своята етническа особеностъ благодарение на онѣзи скрити положителни качества, които тѣ криятъ въ себе си. Това се дължи преди всичко на българския селянинъ, който, затворенъ въ своя домъ, запази езикъ, нрави, обичаи, вѣрвания — той запази българския духъ. Притежаващъ тѣзи ценни качества, обаче, трѣба да признаемъ, че той не бѣ оная прогресивна частъ отъ българския народъ, която би могла да се развие въ духовно отношение, да отваря училища, църкви, читалища и които въ последствие ще предизвикатъ нашето освобождение. Тази велика роль, която допълва първата, се пада на нашия занаятчия и после на нашия търговецъ. Селянинътъ запази българския духъ, занаятчията и търговецътъ, благодарение особения характеръ на тѣхната професия, ще го развиятъ. Тѣмъ сж вече недостатъчни килийнитъ училища, които подготвяха само попове и клисари. За занаятчията и търговеца е нужна аритметика, която ще го научи, какъ да си прави смѣткитъ; география, която ще го запознае съ неговата и чужда земя, историята, която ще му покаже живота на разнитъ народи; френски, нѣмски, руски и грѣцки езикъ, които ще му дадатъ възможностъ да води една обширна кореспонденция. Така се създаде свѣтското училище, което даде най-силния подеъмъ на нашето възраждане.

Занаятчийството у насъ се засилва особено следъ 1773 година, когато султанъ Мустафа III съ ферманъ позволи еснафскитъ сдружения. Въ скоро

време българинътъ, който държеше земледѣлието въ своитъ ржце въ предѣлитъ на Европейска Турция, взе и занаятитъ. Създадоха се редица панаири въ вътрешността на империята, както въ Сърбия и Австрия. Занаятчията българинъ почна да получава стоки отъ тамъ, пѣкъ и самъ почна да изнася своитъ произведения. Като резултатъ се засилва търговското съсловие. Образуватъ се така нареченитъ *лонджи* (*лож*) или еснафски сдружения, въ които се уреждаха не само вътрешни спорове, но се издържаха редица свѣтски училища, църкви, монастири и читалища, които въ последствие подготвиха нашето политическо и духовно освобождение.

Единъ отъ занаятчийскитъ еснафи, който игра не малка роль за културното и икономичното повдигане на града, е *мутафчийскиятъ еснафъ*. Този занаятъ е сществувалъ, безъ съмнение, отъ много старо време — откогато почнали хората да приготвяватъ разни прибори за домашно употребление отъ козината на животнитъ. Той, обаче, почналъ да се засилва тогава, когато турцитъ почнали да водятъ продължителни войни съ своитъ съседи. А това е къмъ 18 и срѣдата на 19 вѣкъ. За нуждата на конницата и обозитъ сж необходими торби, кюстечи, чулове, юлари, чували за храна, дисаги и пр., нѣща, които турското правителство доставяло отъ В.-Търновския еснафъ, най-многоброенъ отъ всички български градове*). Тѣй, къмъ 1860 година той броялъ около 400 майстора, работници и калфи, а къмъ 1872 год. — 57 души само майстори. Следъ Кримската война този еснафъ продължава своя животъ, ала не тъй интензивно. Тогазъ той изработвалъ главно чували за кашкавалъ, за храна, зеленчукови семена и зеленчуци. Правѣлъ се износъ на мутафчийска стока въ Русия и Ромъния. Козина главно козя, този еснафъ купувалъ отъ търновскитъ табаци, а по-после отъ Габрово и Севлиево. Следъ освобождението този еснафъ запада поради стесненитъ граници на България, поради чуждата конкуренция и най-после поради по-високия данѣкъ съ който се облагали козитъ. Днесъ тѣ сж само трима майстори и то безъ калфи и работници.

Патронниятъ празникъ билъ Три светители — 30 януарий. Тогава главниятъ майсторъ, *устабашията*, поржчва 2—3 тепсии варено жито на Присовския девически манастиръ „Свети Пантелей“. Една частъ се раздавала на богомолцитъ за здраве, а другата изядали на общата трапеза, гдето се изпивало едно порядъчно количество вино. Следъ това до вечерята се връшали въ града — едни пеша, други въ кола, трети съ коне. Богослужението ставало за преуспѣване на занаята, а житото за здраве на богомолци и еснафи.

Това сдружение се е управлявало както и всички останали: отъ главния майсторъ, *устаба-*

*) М. Московъ. Миналото и бѣдащето на В.-Търново.

шията, чауша и нѣколко членове, които образува-
ли постоянното присѣствие и което собствено се
наричало лонджа. То е разглеждало споровѣтъ
както между отдѣлнитѣ майстори, така и между
майстори отъ една страна и калфи, работници и
чираци отъ друга. Решенията имъ били безапелла-
ционни и ги признавало самото правителство. Предъ
него, както и предъ нѣколко други майстори, сж
държали изпитъ ония калфи, които искали да ста-
натъ вече самостоятелни. За тази цель тѣ плащали
такса отъ 80 — 400 гроша, които пари се давали
за издръжка на училища, църкви, манастири и пр.
Глобата се събирала най-вече въ въсьмъкъ, който
се давалъ тоже на църквитѣ. Всички устабашии
въ В.Търново се подчинявали на най-главния отъ
тѣхъ — а той билъ оня на табацитѣ, най-много-
бройни въ града. Той билъ замѣстникъ на тѣхъ
наречения *Ах-ж-баба*, главенъ надзорникъ на всички
еснафи въ империята.

За по-ясна представа даваме въ оригиналъ
единъ уставъ (съгласително писмо) на този еснафъ
отъ 1872 година. Той е даденъ на В.Търновския
музей отъ тукашния лѣкарь, Дръ Петъръ Гинчевъ.
Хартията е дебела, груба, съ размѣръ 80 на 29 см.
Лѣвата страна е заета отъ българския текстъ, а
дѣсната — отъ турския. На другата страница сж
подписитѣ на 57 майстори: едни собственоръчни,
други не и придружени съ печати, а трети — името,
единъ мастилень кръстъ и палецътъ отгоре. Тукъ
се вижда най-ясно духътъ, който владѣлъ тогава,
а мнозина В.Търновци ще познаятъ свои бащи,
дѣди или роднини.

Ето и самиятъ текстъ:

Съгласително писмо.

на мѣстафчійскій еснафъ,
направямы днесъ 6 ноемврїй 1872.

Охъбрахмы са днесъ синца еснафски и
искамы както са съгласихмы синца да си
гвдимъ законы еснафски, както за момче-
та и калфы-тѣ и за чирацы-тѣ и за сички-
тѣ дръги работи, както казахъ еснафа какъ-
то слѣдѣва:

I-во Момче кога ще са пристави не мо-
же да са пристаки само и скрѣтомъ; ще са
пристава при лонджа-та, сирѣчь при долъ-
подписаны-тѣ лица. Напротивъ приста-
вено-то момче не си искарало година-та,
отишло оу дръгнго безъ еснафскій изинъ ще
има пзлно право еснафа три Оки възхъхъ и
ще зематъ момче-то Отъ него, и ще си оти-
де при майстора си да си доискара година-
та. Тѣхъ сжщо и чирацы-тѣ пжрвѣхъ ханъ

доатъ не искара не бѣха да отиде оу дръгнго
да пристава.

II-ро Новъ майсторъ ще плаща 30 и сло-
вомъ Осемдесетъ гроша на еснафска-та
каса.

III-о Плетенъ шивъхъ оу кого-то са оулови
ще плаща три Оки възхъхъ на еснафска-та
касса.

IV-то Нѣкой работникъ при нѣкого
надзелъ пары като остави господаря си,
ще са оутъкми съ него, че тогава ще иде
при дръгнго, ако не са оутъкми съ господа-
ря си, кой-то го прѣеме ще даде три Оки
возхъхъ.

Тѣка колко-то сммы са събрали днесъ ще
са подпишемъ, и кой-то не знае да са под-
пише, ще си оудари печата-та, или ще си оудари
прѣста, както слѣдѣвамы синца.

Въ Търново. 6 ноемврїи 1872.

(Подписали:) Х. Беахъ, Дончъ Цонювъ,
Х. Вилчъ Минювъ, Иванъ Цонювъ, Райкъ
Иванъвъ, Недю Димъвъ, Х. Рашъ*), Ради
Райкъ, Влаткъ Петръвъ, Андре Недю, Илиа
Герги, Ради Етанъ (Стоянъ?), Ганчъ Велювъ,
Димитаръ Петровъ, Момчъ Калчъвъ, Кою
Боню, Пенчъ Златанъвъ, Петкъ Стоювъ,
Ангелъ Андреи, Петкъ Цоню, Лазаръ Ра-
дювъ, Павли Петкъвъ, Димъ Ивановъ,
Иванъ Райкъвъ, Иванъ Косюкъ. Момъ Мо-
шъ, Димо Проданъ, Петаръ Андроне, Ди-
митаръ Василевъ, Ганчъ Ганювъ, Иванъ
Петкъвъ, Иванъ Пенювъ, Мартинъ Симе-
онъ (Симеоновъ?), Пеню Петкъ, Дончъ Колю,
Даню Витановъ, Цаню Кинчъвъ. Колю Ка-
снлювъ, Димитаръ Добри, Иванъ (?), Цан-
къ Паревъ, Иванъ Велкъвъ, Петкъ Маринъ,
Етбанъ Ради, Маринъ Минчъвъ, Цаню
Ивановъ, Върбанъ Андреювъ Христъ Цоню,
Петаръ Петръвъ, Христъ Даманъвъ, Дими-
таръ Радославъ, Христъ (Христо?) Паскалъ,
(Не се чете), Паскалъ Етойкъ, Глигоръ, Ге-
ргъвъ, Иванцъ Илиювъ, Иванъ Етоановъ,
Ангелъ (Ангелъ?) Пеню Маринъ, Мотафъ.
Рахочали, Стефанъ Пенчъ. Мѣстафъ Рахоч-

*) За него се разказва, че дотолкоу се билъ
предалъ на обществена работа, че веднажъ, като
се нахранилъ добре съ бобъ, казалъ на жена си:
„Намъ каква си таквасъ, Хаджийке. Защо не ми
сваришъ малко бобъ, че ми се яде?“

цали, Димитаръ Рахѣцала, Пеню Маринъ Мутафъ Рахѣцали, Димитаръ Николовъ, Костадинъ Андреювъ, Василъ Андреювъ.

Въ защита на малтретираната отъ сръбската власт македонска академическа младежъ.

На 18 м. м. въ града биде свикано по инициативата на тукашното македонско братство събрание по поводъ задържането и жестокото малтретиране на десетки македонски студенти отъ сръбската власт.

Събранието се състоя на открито, предъ паметника на обесенитѣ.

То бѣше многолюдно и въодушевено.

Избра за свой председателъ гражданина ХАРЛАМБИ КУЛЕЛИЕВЪ, който обясни целта на събранието и каза пламенни думи въ защита на македонската академическа младежъ.

Следъ него говори председателя на братството г. БОРИСЪ МОКРЕВЪ. Той изнесе предъ събранието титаническитѣ борби на братята македонци за свобода отъ десетки години насамъ. Описа мъжкитѣ и страданията на македонецъ робъ, възвемането на гордата македонска академическа младежъ и страшниятъ тероръ, който послѣдната изпитва отъ извѣстно време насамъ.

Той изнеси потресающи факти. — Най-безчовѣчни изтезания, каквито и най-суровата инквизиция не е познавала.

Следъ него произнесе пламенна речъ Г-НЪ СОКОЛОВЪ, епархийски проповедникъ.

Събранието, следъ като изслуша ораторитѣ прие резолюция, съ следното решение:

1. Протестира противъ жестокоститѣ на сръбската властъ, упражнени срещу въ нищо непровиненитѣ македонски студенти и съзира въ тия жестокости система за задушаване на националния духъ на македонската интелигенция и народъ.

2. Моли обществото на народитѣ, правителствата на великитѣ сили да наложатъ на Бѣлградскитѣ властници въ името на правото на малцинствата и въ името на човѣщината да турятъ край на тия ужаси и да освободятъ задържанитѣ въ затворитѣ студенти.

3. Апелира къмъ всички челолюбиви организации, институти и лица въ Европа да издигнатъ гласъ на протестъ и се застъпятъ за македонскитѣ мъченици.

4. Разчита, че съвестта на културнитѣ народи ще се развълнува и смути отъ страшната тирания бушуваща изъ цѣла Македония и, апе-

лира къмъ тая съвестъ да се издигне за облекчение сѣдбата на македонския народъ.

5. Изпраща своя горещъ братски приветъ на мъченицитѣ — македонски студенти и изказва своето сърдечно съчувствие на тѣхнитѣ близки.

6. Преписъ отъ настоящата да се изпрати на Националния Комитетъ, съ молба, да я съобщи на представителитѣ на великитѣ сили въ София и на Българското правителство.

ХРОНИКА.

НА 16 м. м. прѣдседателя на народното събрание г-нъ професоръ Ал. Цанковъ посѣти семейно града ни.

ЗА ОКРЪЖЕНЪ училищенъ инспекторъ е назначенъ извѣстниятъ учителъ отъ мъжката гимназия г-нъ Петъръ Киселовъ.

Той ще заема достойно този постъ.

СЪСТАВИ СЕ КОМИТЕТЪ отъ почитатели на покойния заслужилъ нашъ съгражданинъ Янко Д. Стоянчовъ, който си поставя за най-близка цель да разхубави площада „Янко Стоянчовъ“ предъ мъжката гимназия „Св. Кирилъ“.

Взето е решение да се изработи барелефъ съ образа на покойния и надписъ.

Сжщиятъ ще бѣде поставенъ на най-видното мѣсто на площада.

ГРЪЦКИ ЖУРНАЛИСТИ, придружени отъ българина — журналистъ г. Грогориевъ, посетиха на 13 м. м. нашиятъ градъ. Тѣ заявиха, че отнасятъ отлични впечатления отъ него.

КОНФЕРЕНЦИЯТА НА ИСТОРИЦИТѣ въ България се откри въ ч-ще „Надежда“ на 25 м. м. отъ многоуважаемия професоръ Василъ Н. Златарски родомъ отъ нашия градъ. При откриването ѝ се подчерта, че тази конференция има своя дълбокъ смисълъ, като се знае, че следъ разкопкитѣ около Мадара и Прѣславъ, предстоятъ такива около В.-Търново.

Сжщиятъ день г-нъ Златарски отъ 10½ до 12 часа прочети първа лекция за първитѣ Асеновци, а следъ обѣдъ г-нъ Тодоръ Николовъ, директоръ на музея, отъ 4 до 7 часа разведи гоститѣ по Царевецъ, Асенова махала и Трапезица и имъ даде освѣтление върху нѣкои исторически събития, свързани съ тѣзи мѣста.

На 26 с. м. Г-нъ Проф. П. Никовъ реферира на тема: „Последнитѣ Шишмановци“; Г-нъ Професоръ П. Мутафчиевъ — на тема: „Кризиситѣ въ Българската история“; Г-нъ Йорданъ Трифоновъ —

на тема: „Позрѣшио ли е било насочено църковното просвѣтнo дѣло на Българитѣ при Бориса и Симеона“ и Г-нъ Професоръ В. Н. Златарски — на тема „Първитѣ Асеновци“ — втора лекция.

На 27 с. м. Всички посетиха Дръновския манастиръ, на 28 с. м. — с. Никюпъ и Арбанаси и на 29 с. — м. Преображенския манастиръ.

Всички рѣферати бѣха извънредно съдържателни и интересни.

Нѣкои отъ тѣхъ ще се помжчимъ да предадемъ накратко въ вестника.

Д-ВО „ЮНАКЪ“ на 25 м. м. има общото си годишно събрание за даване отчетъ отъ старото настоятелство и избиране ново такова.

На мѣстото на излѣзлитѣ по жребие 6 души, избрани сж следнитѣ лица: Майоръ С. Бакърджиевъ — преизбранъ, Йорданъ Атанасовъ — преизбранъ, Ст. Христовъ, учителъ, Стоянъ Грозевъ, Мара Сжбева и Димитъръ Янковъ. Отъ досегашното настоятелство оставатъ: Ангелъ Илиевъ, Косю С. Недѣлковъ, Капитанъ Хр. Златаровъ, Бр. Братовановъ и Ст. Илиевъ.

Д-ВОТО НА ЗАП. ОФИЦЕРИ „БУНАРЪ ХИСАРЪ“ на 25 м. м. има общо извънредно събрание, на което делегатитѣ на конгреса г. г. запас. полковникъ Брусевъ и зап. подпоручикъ Стефанъ Ст. Поповъ дадоха отчетъ.

Отчета бѣ одобренъ.

ПО ЗАЛЕСЯВАНЕТО ОКОЛНОСТИТѢ НА ГРАДА се взе рѣшение, съ участието на г. г. лесничия, директоритѣ на гимназиитѣ и прогимназиитѣ, председателя на главнитѣ учители и н-ка на трудовото бюро, да стане тази есенъ само на „Орелътъ“ (Картата).

Чака се да падне дъждъ, за да започне работата по залесяването.

КОМИСИЯ ВЪ СЪСТАВЪ г. г. Ангелъ Илиевъ, Цоню Ст. Гиргановъ и Петъръ Парашкевовъ прегледа смѣткитѣ на комитета по отпразднуването петдесетъ годишнината отъ освобождението на града и ги намѣри за редовни.

ОБЩИНСКИЯТЪ СЪВЕТЪ въ заседанието си на 27 м. м. утвърди следнитѣ търгове произведени на 16 с. м.:

1. За доизкарване модерната кланица на малката скотобойна — върху конкурента г. архитектъ Лазаръ Габраковъ по цена 3% подъ девизната или за около 330,000 лв.

2. За ремонта на улицитѣ въ града — върху конкурента Йонко Ив. Поповъ по цена равна на девизната или за около 120000 лв.

3. За доставка формено облекло на пожарникитѣ, общ. пждари и служащи — върху конкурента Иванъ Стайковъ за 23300 лв.

4. За доставка 13 чифта ботуши на пожарникитѣ върху конкурента Косю Йордановъ за 9990 лв.

5. За доставка разни материали за пожарната команда и файтона — върху конкурента Симеоновъ & Казакови за 30,100 лв.

6. Въ сжщото заседание съветътъ реши: Приходитѣ отъ общинскитѣ каменни кариери за 1927 — 1928 фин. година да се събиратъ отъ финансовитѣ органи на общината.

ОБЯВЛЕНИЯ.

В.-Търновско Град. Общ. Управление

Обявление № 5856.

11 августъ, 1927 год.

В.-Търновското градско общинско управление съобщава на интересующитѣ се, че на 6 октомврий 1927 год. въ общинското управление отъ 3 до 4 часа сл. пладнѣ ще се произведе търгъ съ тайна конкуренция за доставката на 10000 кгр. ечемикъ на приблизителна обща стойностъ 50000 лв. и 30000 клгр. пшеничена слама на приблизителна обща стойностъ 25000 лв.

Отъ кункурентитѣ се изискватъ документи по закона, 5 и 10% залогъ споредъ поемнитѣ условия, отъ който половината ще бжде въ облигации отъ общинския заемъ, а другата половина въ банково удостовѣрение.

Поемнитѣ условия и другитѣ тържни книжа могатъ да се видятъ всѣки присжтственъ день при домакина на общината.

Пом. кметъ: Т. ФЪРТУНОВЪ.

Домакинъ: П. П. БЕНДЖЕВЪ.

В.-Търновско Град. Общ. Управление

Обявление № 7025

гр. В.-Търново, 24 септемврий 1927 г.

В.-Търновското градско общинско управление съобщава на интересующитѣ се, че на единадесетия день отъ публикуване настоящето въ държавния вестникъ въ 3 часа после пладнѣ въ общ. управление ще се произведе търгъ съ явна конкуренция за продажбата на 1680 забллоени човала останали отъ бившето комисарство по прехраната на града.

Първоначалната цена на единъ човаль ще се опредѣли отъ тържната комисия при откриване на търга.

Отъ кункурентитѣ се изискватъ документи по закона и 1000 лв. залогъ въ пари.

Поемнитѣ условия могатъ да се видятъ всѣки присжтственъ день при домакина на общината.

Пом. кметъ: Т. ФЪРТУНОВЪ.

Домакинъ: П. П. БЕНДЖЕВЪ.

Печатница

Ефремъ п. Христовъ

В.-Търново. № 543.